

מעבר למילים: מתודולוגיות חישוביות לניתוח טקסט | Summer School 2026

קול קורא להשתתפות בבית ספר קיץ של המרח"ב (המרכז למדעי הרוח והחברה) הדיגיטלי באוניברסיטה הפתוחה

בהמשך להצלחת בתי ספר הקיץ שקיימנו בשנים האחרונות, נקיים גם השנה את בית ספר הקיץ של המרח"ב הדיגיטלי. מעבר לפן הלימודי האיכותי, תרמו בתי הספר הקודמים גם ליצירת שיתופי פעולה אקדמיים ולקידום מחקר בין-תחומי במדעי הרוח והחברה הדיגיטליים. גם השנה אנו שואפים להמשיך ולטפח את הקשרים האקדמיים לצד חדשנות מחקרית.

המרח"ב הדיגיטלי מזמין חוקרות וחוקרים, וכן תלמידות ותלמידי מחקר מכל המוסדות האקדמיים, להגיש מועמדות לבית ספר הקיץ הרביעי של מדעי הרוח והחברה הדיגיטליים באוניברסיטה הפתוחה.

פעילות בית הספר תתקיים ב-6–8 ביולי 2026 **בקמפוס רעננה של האוניברסיטה הפתוחה**. השנה יתמקד בית ספר הקיץ במתודולוגיות וכלים לניתוח טקסט עבור מחקר במדעי הרוח והחברה. תחום מדעי הרוח והחברה הדיגיטליים מציע לחשוב על ניתוח טקסט אחרת, באמצעות הרחקת נקודת המבט והתבוננות ביחידות מסדר גודל אחר, בין אם קטנות או גדולות יותר מהטקסט עצמו. שילוב מתודולוגיות חישוביות לניתוח טקסט במחקר עוזר לחשוף תבניות וקשרים שקשה לזהות בקריאה צמודה, ומאפשר להגיע לתובנות פרשניות חדשות.

מטרת בית הספר היא להכיר למשתתפות.ים את תחום מדעי הרוח והחברה הדיגיטליים, להציג את דרך החשיבה המחקרית של התחום, ולהקנות ידע יישומי במתודולוגיות ובשימוש בכלים לניתוח טקסט.

הרישום הוא על בסיס תחרותי והוא פתוח לחוקרות ולחוקרים וכן לתלמידות ולתלמידי מחקר במדעי הרוח והחברה מכלל המוסדות האקדמיים. ועדה של המרח"ב הדיגיטלי תבחר את המועמדים והמועמדות המתאימים. שפת ההוראה בבית הספר היא עברית.

שימו לב:

- **ההשתתפות בבית ספר הקיץ כרוכה בתשלום של 500 ש"ח.** התשלום כולל השתתפות בכל הסדנאות וכן כיבוד במהלך היום, כולל ארוחת צהריים.
- אין צורך בידע מוקדם בתכנות או בסטטיסטיקה.
- בית הספר יפעל במתכונת מלאה מהשעה 9:00 עד 17:00.
- **ההשתתפות מותנית בהתחייבות לנוכחות בכל שלושת ימי בית הספר במלואם.** לא תותר השתתפות חלקית.
- על המשתתפים והמשתתפות להצטייד במחשב נייד ולהביאו עימם בכל יום.
- המשתתפות והמשתתפים יתבקשו להתקין מראש תוכנות ולהוריד חומרים, לפי הנחיות שיועברו מראש.

מעבר למילים: מתודולוגיות חשובות לניתוח טקסט | Summer School 2026

להגשת מועמדות לבית ספר הקיץ נא מלאו את [הטופס הדיגיטלי](#).

המועד האחרון להגשת המועמדות הוא 15 במרץ 2026.

תשובות יימסרו עד 15 באפריל 2026.

ליצירת קשר: dhsshub@openu.ac.il

פירוט הסדנאות בבית ספר הקיץ

ויזואליזציה פרשנית ודפוסים בטקסטים מתוייגים

ד"ר גלעד גוטמן, האוניברסיטה הפתוחה

בסדנה זו נלמד ליצור ויזואליזציות על מנת לנתח טקסטים מתוייגים ונעסוק במושג הוויזואליזציה הפרשנית. נדון באפשרות "לקרוא" טקסטים לא רק כרצף ליניארי אלא דרך ייצוגים גרפיים שונים, תרשימים וכלי השוואה מצטברים, המבליטים חזרות, הקבלות ויחסים פנימיים בטקסט או בקורפוס. במהלך הסדנה נתנסה בייבוא קורפוסים מתוייגים ממערכת CATMA אל הפלטפורמה Vis-a-Vis, ובאמצעותה ניצור ויזואליזציות, נאתר דפוסים לשוניים ותוכניים, ונדון באופן ביקורתי בפוטנציאל של הכלי למחקר פרשני.

ניתוח אוטומטי: בין כימות לפרשנות

ד"ר יעל דקל, האוניברסיטה הפתוחה ואוניברסיטת בן-גוריון בנגב

בסדנה זו נלמד על אפשרויות הניתוח האוטומטי של טקסטים, ובמתח המושגי שבין הניתוח האוטומטי לבין הפרשנות האנושית המשקפת את תהליך הקריאה, וניכרת בין היתר במתודות של תיוג פרשני המשמשות במדעי הרוח החשוביים. במהלך הסדנה נתנסה בכלי Voyant, ונראה כיצד הוא מאפשר כניסה, מבט-על וסיכום מספרי של טקסטים במדעי הרוח, נתרגל את הניתוח האוטומטי תוך קריאה קרובה ודיון ביקורתי ביחסים שבין כימות לפרשנות.

תיוג פרשני: מתיאוריה למעשה

פרופ' איתי מרינברג-מיליקובסקי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

בסדנה זו נלמד על זיקת התיוג הפרשני הממוחשב למקורותיו ההיסטוריים. נמקם אותו בהקשרו הרחב בין פרקטיקות אחרות של מדעי הרוח הדיגיטליים והחשוביים (בדגש על ניתוח הטקסט הלא-מתיוג מזה ועל התיוג הסכמטי מזה). נכיר את מושגי היסוד התיאורטיים והמתודולוגיים שלו, ונתרגל את מימושו באמצעות מערכת CATMA – פלטפורמה ייעודית מבילה לתיוג פרשני של טקסטים ספרותיים ואחרים. כמו כן, נתוודע לפרויקט תיוג מקיף שהתמקד בסיפורים תלמודיים ונקט גישה שונה, וננתח את חסרונותיה ויתרונותיה.

מעבר למילים: מתודולוגיות חשובות לניתוח טקסט | Summer School 2026

מקורפוסים לתובנות: כלים דיגיטליים למחקר לשוני

ד"ר נורית מלניק, האוניברסיטה הפתוחה

בסדנה זו נלמד גישה למחקר לשוני המכונה בלשנות מבוססת-קורפוס, corpus-based linguistics. השיטה מאפשרת לבחון תופעות לשוניות על בסיס נתונים אותנטיים ממאגרים לשוניים. נתמקד בתיוג מורפולוגי ותחבירי הקיים בקורפוס ובכתיבת שאלות לשליפת דוגמאות ספציפיות. מרכיב מרכזי בסדנה יוקדש להתנסות מעשית בהתחקות אחר ביטויים קפואים והווריאציות שדוברים יוצרים על בסיסם. נתרגל דוגמאות מקורפוס המכיל טקסטים בעברית בת-זמננו ונגלה את הפוטנציאל של השיטה למחקר לשוני ולמחקרים נוספים במדעי הרוח והחברה המתבססים על ניתוח שפה, לרבות בחינת דפוסי שימוש לשוניים של כותבים, סופרים ופוליטיקאים.

עריכה, מבנה ותיוג טקסטואלי

פרופ' גדי שגיב וד"ר סיני רוסינק, האוניברסיטה הפתוחה

בסדנה זו נלמד על הטקסט הדיגיטלי עצמו: עריכה, ארגון והוספת שכבות מידע. נבחין בין תיוג היסטורי (שימור מבנה המסמך המקורי) לבין תיוג סמנטי והוספת מטא-דאטה. נכיר את פרויקט סיפורי החסידות בהובלת פרופ' גדי שגיב, אשר ידגים את העקרונות שנלמדים בסדנה. נמשיך בהיכרות בסיסית עם HTML והבנת מבנה מסמכים דיגיטליים באמצעות כלי Inspect בדפדפן. נעבור להכרת שפת XML ותקן XML-TEI Text Encoding Initiative, ונתרגל הוספת תיוגים שמשמרים הן את המבנה הפיזי של המקור והן את המשמעות הסמנטית של התוכן.

זיהוי ישויות וידע מקושר

ד"ר סיני רוסינק, האוניברסיטה הפתוחה

בסדנה נלמד על תיוג חכם וקישור ידע. נתמקד בזיהוי ישויות – Named Entity Recognition – NER, תהליך לזיהוי אוטומטי וידני של שמות, מקומות, ארגונים ותאריכים בטקסט. נלמד טכניקות לתיוג ידני וחצי-אוטומטי, ונתמודד עם אתגרים מיוחדים בטקסטים היסטוריים ובעברית. לאחר מכן נעבור לשלב הקישור: נכיר את עקרונות הנתונים המקושרים – Linked Open Data – LOD, ונלמד כיצד לקשר את הישויות שזיהינו למאגרי ידע חיצוניים כמו GeoNames, Wikidata ו-VIAF. נתרגל יצירת קבצי זהויות (authority files) מקומיים ובבין כיצד קישור ישויות הופך את הטקסט לחלק ממארג ידע גלובלי, המאפשר חיפוש מתקדם, ניתוח והצלבת מידע בין מקורות שונים.

מעבר למילים: מתודולוגיות חשוביות לניתוח טקסט | Summer School 2026

כתיבה יוצרת בעזרת בינה מלאכותית

אלכס אפשטיין, סופר ואומן

בסדנה זו נלמד כתיבה יצירתית באמצעות בינה מלאכותית. האם מכונות יכולות לכתוב פרוזה ושירה טוב מבני האדם, ולהפך? בסדנה מעשית זו נתנסה בכתיבה יצירתית, ניסיונית ופרועה של סיפורים קצרים ושירה באמצעות כלים שונים של בינה מלאכותית יוצרת.